

Det här är Skärgårdshavets biosfärområdes nyhetsbrev.

Här informerar lokala aktörer om aktuell verksamhet för en hållbar utveckling i Skärgårdshavets biosfärområde.

Nyhetsbrevet finns på två språk på biosfärområdets hemsida www.biosfar.fi

Katja Bonnevier, koordinator 50%, 040-356 2655

Pia Prost, koordinator tf 50%, 050-338 1710

Biosfärområdet i skolan 2019

År 2019 nummer 1

Den 21.5 vi på en utfärd organiserad av Skärgårdshavets biosfärområde, till öarna Kistkärr och Trunsö. Skolorna som for på det var åk 7 från Dalsbruks skola, Kyrkbackens skola och Skärgårdshavets skola samt åk 7-8 från Ulkosaariston koulu. Västra skärgårdens elever åkte med m/s Myrskylintu och Dalsbruks elever åkte med m/s Alva. Genast när vi kom fram så delades vi upp i olika grupper och fick plastpåsar till att plocka skräp. Alla elever jobbade flitigt för att göra ön Kistkärr ren och skräpfri. På ön fanns det mycket spännande saker, bland annat en huggorm och en flaska med okänt vitt pulver. När vi hade grillat korv och alla var mätta fick vi lite fritid där vi fick gå runt på ön och simma om vi hade velat.

Fortsättning på nästa sida →

Ön Kistskär har en strandlinje på bara 1 km, ändå samlade vi in MASSVIS med skräp. Vi använde oss av Håll Skärgårdens Rens Snygg Beach-koncept. Enligt det räknar man antal skräp kategoriserat i givna kategorier.

Totalt samlade vi in 405 skräp enligt:

- 250 plast
- 1 papper och kartong
- 39 metall
- 24 glas och keramik
- 6 tyg
- 48 trä
- 3 organiskt avfall
- 16 gummi
- 0 tobaksfimpar
- 6 farligt avfall
- 3 el- och elektronikavfall
- 9 övrigt

Om du också blir ivrig på att städa - gå in på www.siistibiitsi.fi och registrera ett talko!

Sara Snickars (Kyrkbackens skola) och **Sigrid Jansson** (Skärgårdshavets skola)

Nytt inom biosfärområdet

Årets miljögarning 2019

Utmärkelsen ÅRETS MILJÖGÄRNING I PARGAS delas från och med 2019 årligen ut för att uppmärksamma en betydelsefull handling som utförts och som förbättrat miljöns tillstånd i Pargas och Skärgårdshavet. År 2019 tillföll utmärkelsen **Pasi Paananen** som under våren på eget initiativ offrat över 100 timmar av sin fritid till att samla in avfall längs vägar och stränder i Nagu, vilket resulterat i sammanlagt över 150 sopsäckar avfall och 214 plogkäppar.

Priset delades ut under Skärgårdens Miljömässa i Pargas av miljövarldschef **Carl-Sture Österman** och **Katja Bonnevier** från biosfärområdet.

Biosfär 2030

I och med att Skärgårdshavets biosfärområdes pedagogiska bit växer och blir allt viktigare satsar man nu på pedagogisk verksamhet och har startat upp ett nytt projekt, Biosfär 2030. Projektet handlar om hållbarhet och bland annat om att skapa pedagogiska verktyg för att göra de globala hållbarhetsmålen mera bekanta för folk. Projektet finansieras av Leader aktionsgruppen i samma båt samt av Kulturfonden. **Anna Moa Westerlund-Rönnberg** har varit projektansvarig under våren, medan **Aija Mäkinen** kommer att ta över höstens arbete.

Till den återkommande verksamheten inom biosfärområdets pedagogiska bit hör Gäddan och gänget-verksamheten som sköts i samarbete med Pargas stads småbarnspedagogik samt "Biosfärområdet i skolan" som riktar sig till områdets sjunde- och åttondeklassister.

Vinterträff om år 2050

Skärgårdshavets vinterträff 2019 ordnades på Kasnäs den första mars. Årets träff, som igen lockade ett stort antal deltagare, satte fokus på år 2050. Hur ser livet i skärgården ut då? Vad kan ha utvecklats till det bättre och hur ska vi tackla de hotbilder som finns? Vad kan vi göra för att bidra till ett livskraftigt skärgårdssamhälle?

Åttorna i Skärgårdshavets skola i Korpo har under året gjort en undersökning om hur ungdomarna ser på sin framtid i skärgården, och hela vinterträffen inleddes med att de redogjorde för sina resultat. Deras lärare **Peter Rönnberg** berättade också om det nya ämnet Skärgårdskunskap, som väckte stort positivt intresse bland deltagarna. **Magnus Hellström** och **Anna Törnroos-Remes**, som är forskare inom Åbo Akademiens profileringsområde "Havet", föreläste om förväntade förändringarna i naturen och i fartygstrafiken. Deras presentation, liksom **Marcus Rosenlunds**, **Elina Auris**, **Katriina Siivonens** och skolelevernas undersökning, finns på biosfärområdets hemsida, under Material. **Nina Söderlund** och **Olof Elenius** avslutade genom att berätta om den nya skärgårdsstrategin, som görs under våren för att stödja utvecklingen av Pargas stads skärgårdsområden.

Nytt inom biosfärområdet

32 nytexaminerade biosfärambassadörer

Skärgårdshavets biosfärområde har utexaminerat den första kullen biosfärambassadörer. Vi gratulerar!

Ann-Helen Saarinen	Helena Särkijärvi	Oona Johansson
Anna Franzén	Helena Hartman	Per Savander
Annika Lahtinen	James Simpson	Pia Hotanen
Charlotta Hagman	Jan Göransson	Pia Vinkki
Charlotta Björklöf	Johan Franzén	Riitta Honkaranta
Charlotte von Haartman	Kristiina Rainio	Sara Söderlund
David Ekman	Lena Långbacka	Tove Eriksson
Eija Gyllenberg	Margot Wikström	Ulla-Maija Söderlund
Erland Mattsson	Marketta Rauramo	Viveca Smeds-Aalto
Gun Lindblom	Martina Lindholm	Åsa Rosenberg
Heidi Barman-Geust	Nina Söderlund	

Kursen arrangerades som ett samarbete mellan Centret för livslångt lärande vid Åbo Akademi och Skärgårdshavets biosfärområde. Detta var möjligt tack vare understöd av Svenska kulturfonden, Martha och Albin Löfgrens stiftelse samt sparbanksstiftelserna i Åboland.

Ett gäng glada nytexaminerade ambassadörer samt kursledare på Skärgårdscentrum Korpoströms terrass.

Charlotta Björklöf på Västeräng gård är Skärgårdshavets biosfärområdes första partner

Charlotta Björklöf från Västeräng gård på Ytterholm i Nagu är en riktig mångsysslare. Genom sin verksamhet bidrar hon på många sätt till en hållbar utveckling av området.

Hon driver ett småskaligt jordbruk med inriktning på fårhushållning. Fårhållningen är en traditionell näring, som präglat skärgårdens landskap i decennier. Fåren har både utgjort ett viktigt näringstillskott och gett skinn och ull för kläder. Charlottas får håller kulturlandskapen öppna på många öar runt om i Nagu södra skärgård och bidrar på så sätt till en artrik natur. Kulturlandskapen och fåren är viktiga för en livskraftig skärgård genom att både öka trivselen och gynna besöksnäringen i skärgården.

Charlotta är också nyutexaminerad mathantverkare som specialiserat sig på köttförädling. Mathantverkare bidrar till utvecklingen av en livskraftig skärgård genom lokala kvalitativa livsmedelsprodukter.

Biosfärpartnersavtalet lyfter fram de målsättningar varje partner har för att bidra till en hållbar utveckling av Åbolands skärgård. Charlottas målsättningar är att fortsätta och eventuellt utöka fårbetet till flera ängar och utveckla egna mathantverksprodukter. Charlotta har också ett brinnande intresse för sitt närområde och går som bäst biosfärområdets ambassadörsutbildning för att kunna öka kännedomen om Skärgårdshavets biosfärområde.

Bakgrundsfakta om partnersprogrammet

Att vara en biosfärpartner är inte en certifiering. Det är inte en bedömning om hur man jobbar idag, utan lyfter fram hur man i fortsättningen vill jobba för en hållbar skärgård. En biosfärpartner sätter upp sina egna målsättningar för hur den vill bidra till ett renare hav, en rikare natur och ett livskraftigt samhälle, samt hur den tänkt bidra till att göra Unesco biosfärområdet mera känt för andra, både invånare och besökare i området.

Verksamheten inom Skärgårdshavets biosfärområde bygger på samarbete. Vi har utformat en modell för hur organisationer och företag kan bli officiella partner till biosfärområdet. Partnerskapsprogrammet grundar sig på en gemensam strävan efter en hållbar skärgårdsmiljö och ett livskraftigt samhälle. Alla biosfärområdets partner ska sträva efter att förverkliga några konkreta målsättningar för en hållbar utveckling inom fem tyngdpunktsområden:

- Natur- och kulturarv
- Ett välmående Skärgårdshav
- Hållbar turism
- Livskraftig skärgård/cirkulär ekonomi
- Kännedom om biosfärområdet

Varje år skriver partnern en kort rapport om sin verksamhet som stöder biosfärområdets verksamhet. Rapporten läggs till biosfärområdets verksamhetsberättelse. Olika partners framsteg lyfts fram i sociala medier och på

Potatis potatis

I fjol under potatisfestivalen i Nagu fick jag utmärkelsen Årets potatisknöl. Det kändes enormt stort. Någon har valt mig. Under samma festival tog potatisen slut. Till samma festival har det varit svårt att locka med potatisodlarna. Jag förstår det eftersom tidpunkten är den värsta för odlarna, som för högtryck jobbar mitt i sin säsong. Allt detta satte igång något i min hjärna.

Varför minskar potatiskonsumtionen hela tiden fast alla talar positivt om närproducerat? Varför ersätts den underbara lokala knölen med importerat ris, batat och pasta? Varför kan vi inte vänta på den lokala nypotatisen utan köper importerad nypotatis redan från och med februari när vinterpotatisen rätt förvarad är som bäst? Varför gråter den svenska sparrisodlaren över två frostnätter när våra potatisodlare inte klagar fast de får vaka 20 frostnätter för sin skörd? Vad är det som har hänt?

Tillika börjar jag se artiklar i media om potatisens återkommande. Den är ju egentligen god. Och hälsosam, speciellt avkallnad. Och man kan göra oändligt många olika rätter av den.

Cirka 70% av Finlands tidigpotatis odlas i skärgården, mycket i Nagu och Houtskär. På vilket sätt syns den på våra öar? Jag önskar se skyltar där vi välkomnas till potatisriket. Jag vill köpa kökshanddukar, förkläden och pannlappar med bilder av olika potatissorter, kanske ett litet recept intryckt också. Och hur kokar

man den egentligen? Och varför blir det vatten kvar på botten av kastrullen? En handduk med instruktioner kunde vägleda den vilsne. Samtidigt kan den fungera som uppsugare av fukten i kastrullen. Alla vet inte längre hur man gör, så länge har annat ersatt den finska basmaten.

I Houtskär har årets Matglädje planerats under vintern. Där har man nappat på tanken med potatistema. Potatisen kommer att ha stor synlighet under evenemanget. Man dukar upp en tre-rätters potatismiddag och till och med en potatisbok ges ut.

Under tredje veckoslutet i september ordnas Skärgårdens skördefest i hela Pargas. I Nagu håller en potatisgård öppet under söndagens öppna gårdar. I Houtskär har man också planer på att delta. Med potatis. Besök gärna evenemangen, smaka på och fråga om potatisen. Köp också lite med dig hem. Av våra egna producenter. Potatis är gott. Jag kan inte ersätta den med något annat.

Margot Wikström

Projektledare för Kosthåll med konsumenten i fokus, KulTa

Informationsförmedlingsprojekt som finansieras till 90% av EU:s landsbygdsutvecklingsprogram och 10% av kommunerna i Egentliga Finland

Margot.wikstrom@pargas.fi

Pilgrimsleden invigd

St Olavs sjöled (kanske bättre känd som St Olav Waterway) är nu i gång. Allt oftare ser man längs leden små grupper eller enskilda vandrare som vill vandra ensamma. Fast leden nu är invigd och invigningsvandringen mot Trondheim pågår ända till slutet av juli, pågår också projektet några månader till. Det är bra, för det finns alltid saker och ting som behöver kompletteras eller ändras. Till exempel bör man ännu mera än tidigare framhäva, att man helst inte alls skall elda i naturen. Våren och sommaren är nästan alltid torr i skärgården och därför är det lika bra att hålla sig till riktiga grillplatser (och försöka få fler).

Var man kan fylla på sin vattenflaska eller ladda sin telefon är viktig kunskap, det behöver vara lätt att hitta sådan information. Många har meddelat att de gärna vill vara pilgrimsvärdar ibland, så kanhända blir det en sida på facebook eller dylikt, där vandrare och värdar kan hitta varann.

Det som är riktigt nytt är det material för barn och barnfamiljer som **Iiris Kallajoki** (Pargas stad) jobbat med i projektet denna vår. Allt kommer att hittas på projektets och Pargas stads hemsidor, men också på sociala medier. Pilgrimspassen för barn kan fås bl.a. i de olika kommundelarnas turistinformationspunkter. Skolbarn har fått teckna platser de tycker extra mycket om längs leden, och några skolelever från Nagu och Korpo har deltagit i invigningsvandringen. Det kan vara bra att veta att detta material passar bra också "lite äldre" som vill testa sina kunskaper...

Den första pilgrimsvandraren, **Duarte** från Portugal, som denna vår vandrat hela vägen till Trondheim, hittade på sin färd genom Nagu en ny, fast lite stel, kompis: Nagu-Nalle. Hoppas alla kommande vandrare hittar upplevelser och nya vänner i vår fantastiska skärgård.

Nina Söderlund

Åbo Akademi/CLL, projektets koordinatör

www.stolavwaterway.com

Facebook: St Olav Waterway/Pyhän Olavin merireitti

Kampanjen Plastfri skärgård - Muoviton saaristo

Plastkampanjen "Plastfri skärgård" är en gemensam satsning av olika föreningar och skolor i Åbolands skärgård. Kampanjen fick sin början i och med att Skärgårdscentrum Korpoström i sommar står som värd för den stora internationella utställningen "Plast i havet", www.plasticgarbageproject.org, som öppnade i maj.

De som handlat i olika butiker i Pargas och på Kimitoön har kanske märkt att det finns lådor med matkassar som man kan "låna" och man eventuellt glömt sin egen? Det är ett fint initiativ, som vi hoppas får större spridning! Under våren har skolorna lyft fram ämnet på olika sätt i undervisningen och det har ordnats olika evenemang som belyst plast ur olika synvinklar. Den 10 maj ordnades "Forum för skärgårdsforskning" på Skärgårdscentrum Korpoström, denna gång med temat plast. Då tittade vi närmare på aktuell forskning kring mikroplaster, återvinning och plastproduktion. När är plasten bra och när är den dålig? Läs mer i den följande artikeln!

Vad kan man då som enskild person göra för att minska sin plastkonsumtion? Några tips får du från plastplanschen, som kan hämtas gratis från alla våra områdeskontor eller ladda ner från nätet [här](#). Kampanjen är öppen för precis alla som vill jobba för ett rent Östersjön längs hela vår kust – välkommen med!

#plastfriskärgård #muovitonsaaristo

Utställningen Plast i havet på Skärgårdscentrum Korpoström

Våra dagliga konsumtions- och produktionsmönster har skapat ett gigantiskt plastavfallsproblem i världshaven. "Plast i havet" - Out to Sea? The Plastic Garbage Project - är en turnerande miljöutställning uppbyggd och skapad i Schweiz, på Museum für Gestaltung i Zürich. Denna sommar står Skärgårdscentrum Korpoström på Korpo som värd för utställningen. "Plast i havet" presenterar på ett lättbegripligt och imponerande sätt fakta om plastproblemet i världshaven, och ges en stark lokal prägel genom att fakta från Östersjön och Skärgårdshavet kopplas till utställningen och genom en gedigen skolkampanj.

Utställningen är till september, närmare öppethållningstider på www.skargardscentrum.fi

MÅL 12: HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION

Vår planet har försett oss med ett överflöd av naturresurser, men vi människor har inte nyttjat det på ett ansvarsfullt sätt och konsumerar långt bortom vad vår planet klarar av. Att uppnå hållbar utveckling kräver att vi minskar vårt ekologiska fotavtryck genom att ändra hur vi producerar och konsumerar varor och resurser.

Hållbar konsumtion innebär inte bara miljöfördelar utan även sociala och ekonomiska fördelar såsom ökad konkurrenskraft, tillväxt på såväl den lokala som globala marknaden, ökad sysselsättning, förbättrad hälsa och minskad fattigdom. Omställning till en hållbar konsumtion och produktion av varor är en nödvändighet för att minska vår negativa påverkan på klimat, miljö och människors hälsa.

Helsingfors och Åbo effektiverar skyddet av Östersjön

Helsingfors och Åbo har beslutat att förlänga den elva år sedan inledda Östersjöutmaningen med en ny 5-årsperiod och med ett uppdaterat gemensamt åtgärdsprogram. Arbetet för närvatten och Östersjön fortsätter i städernas egen verksamhet och i ett omfattande partnersätverk.

Stadsstyrelserna i Helsingfors och Åbo har beslutat att fortsätta det gemensamma åtgärdsprogrammet för Östersjön under åren 2019–2023. Det här är Helsingfors stads och Åbo stads tredje gemensamma åtgärdsprogram. I programmet fortsätter man med många beprövade åtgärder för att minska städernas egen vattendragsbelastning och uppmuntra Östersjöns partnersätverk att vidta vattenskyddsåtgärder. I åtgärdsprogrammet för Östersjön ingår också alldeles nya åtgärder för havets väl. Sådana är bland andra att använda biokol, strukturskalk och gips för att binda näringsämnen, att undvika skadliga ämnen i upphandlingar, olika slags snabba försök och nya naturutredningar i småvatten och skärgården.

Havsdeponeringen av muddermassor från Åbo hamn upphör före år 2024. I Helsingfors ser man till att implementeringen av den färskva maritima strategin sker på den unika havsnaturens villkor.

I åtgärdsprogrammet för Östersjön ingår nästan 120 åtgärder för städernas närvatten och hela Östersjön. Helsingfors och Åbo bjuder också in nya organisationer att ansluta sig till nätverket och alla de nuvarande deltagarna i partnersätverket för Östersjöutmaningen att förnya sina egna åtgärder och förbindelser för den nya programperioden.

Det breda samarbetet för Östersjön fortsätter

Östersjöutmaningen och städernas första gemensamma åtgärdsprogram för Östersjön inleddes år 2007 på initiativ av de dåvarande stadsdirektörerna i Helsingfors och Åbo. Redan då väckte Östersjöns dåliga tillstånd ökande oro. Stadsdirektörerna betonade havets betydelse som en källa till städernas framgång och stadsbornas välbefinnande. Helsingfors och Åbo har aktivt utmanat även andra aktörer att frivilligt skydda sina egna närvatten och Östersjön. Sedan starten har 270 organisationer från Finland och andra Östersjöländer anslutit sig till Östersjöutmaningens partnersätverk.

Fortsättning på nästa sida →

Forts.

Även nuvarande Åbo stadsdirektör **Minna Arve** och Helsingfors borgmästare **Jan Vapaavuori** stöder arbetet och fastställer dess huvuddrag. I och med de nu fattade besluten fortsätter Helsingfors stad bland annat stöda professuren i Östersjöskyddets ekonomi vid Helsingfors universitet. Åbo stad fortsätter finansiera verksamheten i Skyddsfonden för Skärgårdshavet.

- Städerna ska vara föregångare också inom vattenskyddet. Helsingfors nya maritima strategi och våra stränga klimatmål bidrar till att stöda åtgärdsprogrammet för Östersjön. Städerna ska visa exempel på hur man för samman olika aktörer för att främja mål som upplevs som viktiga. Helsingfors vill utmana stadens invånare, företag och medlemmar av vetenskapssamfundet att tillsammans göra ett renare Östersjön, säger Jan Vapaavuori.

- I över ett decennium har vi förverkligat tiotals konkreta åtgärder för att minska Helsingfors och Åbo städers vattendragsbelastning. Våra partner i Östersjöutmaningen har förverkligat hundratals åtgärder för närvattnen och hela Östersjön. Vi har också förverkligat flera internationella projekt för att utveckla vattenskyddet. Nu startar vi ett nytt slags företagssamarbete och uppmuntrar stadsborna att delta allt mer i verksamheten, säger Minna Arve.

Vattenskyddsarbetet har gett goda resultat

Det systematiska vattenskyddsarbetet har gett goda resultat i Östersjön. Näringsbelastningen har halverats och stammarna av vissa nyckelarter har förstärkts. Trots det är hela havet och våra strandvatten fortfarande i alldeles för dåligt skick.

Enligt den omfattande rapporten som skyddskommissionen för Östersjön HELCOM publicerade på våren är övergödningen fortfarande ett allvarligt problem i nästan hela Östersjön. Dessutom förekommer en alarmerande mängd skadliga kemikalier och mikroplaster i vattenmiljöerna. På grund av detta är många av Östersjöns ekosystem och livsmiljöer hotade. Rekreativsvärdet i strandområdena vid Finska viken, Skärgårdshavet och hela Östersjön är mycket stort. Att skydda havet är till fördel för alla som bor vid Östersjökusten.

Under de senaste åren har flera betydande internationella initiativ tagits för haven. Även ett beslut om att uppdatera skyddskommissionen för Östersjön HELCOM:s aktionsplan har tagits. Helsingfors och Åbo strävar efter att även det nu godkända åtgärdsprogrammet för Östersjön beaktas i uppdateringen.

Tove Holm

Östersjöutmaningens koordinator i Åbo
tove.holm@turku.fi, 040 484 6979

VAD ÄR ÖSTERSJÖUTMANINGEN?

Östersjöutmaningen är ett kostnadsfritt, internationellt nätverk som fokuserar på vattenskydd och som är öppet för alla aktörer. Aktörerna inom Östersjöutmaningen har förbundit sig att frivilligt genomföra konkreta vattenskyddsåtgärder som överträffar bestämmelserna i lagen och kraven i deras egna kärnverksamheter.

I 2018 hade vi redan 270 organisationer som medlemmar inom Östersjöutmaningen.

www.itamerihaaste.net/sv

PLASTFRI

MUOVITON SAARISTO

1 Ta matkasse och fruktpåsar med hemifrån

Bring your own bag! | Ota kotoa mukaan oma ostoskassi ja hedelmäpusit

3 Väta keinokuituisia vaatteita

Undvik kläder av syntetiska material | Avoid synthetic clothes

5 Buy plastic-free cosmetics

Osta muovittomia ihonhoitotuotteita | Köp plastfria hudvårdsprodukter

7 Undvik att använda engångskärl

Avoid disposables | Väta kertakäyttöastioita ja -aterimia

9 Join the campaign!

Osallistu kampanjaan! | Kom med i kampanjen!

#plastfriskärgård

#muovitonsaaristo

Print your own poster:

- Plastfri skärgård
- Muoviton saaristo

Design by Aarón & Ida-Kajsa, Ubuntu Productions

SKÄRGÅRD

PLASTIC-FREE ARCHIPELAGO

2 Buy local and request plastic-free packaging

Köp lokalt och fråga efter plastfria förpackningar | Osta paikallista ja pyydä muovittomia pakkauksia

4 Täytä juomapullosi hanavedellä!

Fill your bottle with tap water | Fyll din flaska med kranvatten

6 Tumppi ei kuulu luontoon!

Fimpen hör inte hemma i naturen! | No cigarette butts in our seal!

8 Säilytä ruoka uudelleen käytettävissä astioissa

Uppbevara mat i kärl som kan återanvändas | Use boxes to store food

10 Återvinn din plast! Recycle! Kierrätä muovi!

Skärgårdshavets biosfärområde i samarbete med skärgårdens föreningar och skolor

Med understöd av Eugène, Elisabeth och Birgit Nygréns stiftelse

Lär känna din plast och hantera den rätt

Forum för skärgårdsforskning fyllde Skärgårdscentrum Korpoström med plastkunnande.

Vi borde känna vår plast bättre. Vi känner olika träslag och vi vet att det finns olika slags metaller. Men med plast står vi plötsligt handfallna och okunniga. Det finns olika slags plaster, vi har mycket att lära oss.

Ungefär så här citerar **Christoffer Boström** en av de personer som står bakom den internationella utställningen *Plast i havet / Out to Sea – The Plastic Garbage Project*. Boström som är biträdande professor i miljö- och marinbiologi vid Åbo Akademi har koordinerat utställningens varande i Skärgårdscentrum Korpoström i sommar.

Att lära känna plasten bättre var också temat för Forum för skärgårdsforskning som arrangerades i skärgårdscentret i mitten av maj. Rubriken *Den fantastiska, fruktansvärda plasten säger allt – plasten kan vara både god och ond*.

Svårt att tänka sig en värld utan plast

Mariann Holmberg, lektor emerita vid Arcada, har jobbat med plast och materialforskning hela sitt yrkesverksamma liv. Hon säger att det utgående från kemisk struktur finns cirka 400 olika plaster och totalt nästan 70 000 varianter av plastmaterial.

– Hur skulle vårt liv utan polymera material se ut? Jag tror vi knappt kan tänka oss det. När man förväntar sig att förpackningen ska hållas ren och hygienisk, då finns det knappast något bättre material än plast. Tänk dig en dator, dammsugare, vitvaror, eller annan elektronik utan en enda plastkomponent. Eller en medicinsk spruta? Det går inte. Här behöver vi plast. Det är plast som inte blir omhändertaget rätt, som är det stora problemet, säger Holmberg.

Holmberg ritar upp en pyramid och fördelar plasterna i tre kategorier. Längst ned finns de billiga bulkplasterna där till exempel PVC-plast, polyeten och polypropen ingår, dvs. till exempel förpackningsmaterial vars användning vi säkert kunde skära ned på. I pyramidens mellersta kategori finns de tekniska plasterna, så kallade ingenjörsplaster. De är dyrare och har någon teknisk egenskap som gör dem lite mer avancerade, till exempel att de klarar värme bättre än bulkplasterna. I pyramidens topp finns de riktigt dyra specialpolymererna. De har speciella användningsområden, till exempel kan de användas inne i människokroppen.

– Ska man byta ut ett blodkärl i en människa så kan man inte använda samma plastmaterial som det i trädgårdsslangen, säger Holmberg. Det finns skäl att reflektera över detta, att det är skillnad på plast och plast.

Plast på gott och ont

Peter Uppstu doktorand i polymerkemi vid Åbo Akademi talar om framtidens plastproduktion. Han konstaterar att plastproduktionen ökar hela tiden. Globalt är vi nu uppe i en årsproduktion på drygt 350 miljoner ton plast.

– Samtidigt går också till exempel cementproduktionen upp. Det handlar om att folk lever bättre och att vi blir allt fler människor på jorden. Efterfrågan ökar.

Uppstu påpekar att en del syntetiska plaster används för att göra miljön gott, till exempel i vindmøllor eller solpaneler som producerar grön energi. Det är oftast en fråga om "å ena sidan och å andra sidan" när

man diskuterar plast. Till exempel Coca Cola har tagit fram växtbaserade plastflaskor. De är samma vanliga flaskor men de har tillverkats av sockerrör istället för olja. Processen är dyrare men tack vare den goda image den ger, kan det eventuellt löna sig. Likaså har Lego gått ut med att de ska börja producera plast på ett mer hållbart sätt och ersätta oljan med sockerrör.

– Men där kan man fråga sig, är det vettigt att använda mat för att göra plast? Har vi bättre användning för åkermarken och sockerrören?

Sortera plasten rätt

Också vid Sydvästra Finlands avfallsservice skiljer man på plast och plast men på ett annat sätt. Förpackningar av plast återvinns, resten går till förbränning.

70 procent av de insamlade plastförpackningarna återvinns. Man gör så kallat granulat av de olika återvunna plastförpackningarna och granulatet kan sedan användas för att göra nya plastgrejer.

– Det enda man inte kan tillverka av återvunnet plast är livsmedelsplast. Det går inte att garantera att det är tillräckligt rent, säger **Mikaela Sundqvist** vid Sydvästra Finlands avfallsservice.

Hon poängterar att plasten som samlas in faktiskt kommer till användning. All plast från återvinningskärlen samlas in och förs till Riihimäki. Cirka 70 procent återvinns, den resterande 30 procenten – om plasten är för smutsig eller sorteringsmaskinen inte känner igen den som plast – blir energi i Fortums kraftverk i Riihimäki.

– Det är viktigt att vi sorterar rätt. Olika plaster blir olika granulat, de kan inte blandas. Därför ska man till exempel skilja locket från förpackningen i ett påläggspaket, de är av olika plast, säger Sundqvist.

Plast kan återvinnas nästan hur många gånger som helst. Problemet är att endast förpackningar återvinns, så om man gör en hink av återvunnet plast så platsar hinken inte i återvinningen när den kasseras.

Det viktiga för oss alla är dels att försöka bidra till att stoppa ökningen av plastproduktionen – alltså använda mindre plast – men också att hantera plasten rätt.

Utställningen Plast i havet visar tydligt vilka konsekvenserna blir när plasten hamnar fel. Till exempel i Stilla Havet flyter en ansamling av plast lika stor som en kontinent och 30 meter djup. Norra Stillehavsströmmens virvel håller plasticsoppan i konstant rörelse. Varje år når 8–12 miljoner ton avfall våra världshav, ungefär 70% av världshavens avfall är plast.

Forum för skärgårdsforskning arrangerades i Skärgårdscentrum Korpoström av Skärgårdshavets biosfärområde och Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi, placerat vid Centret för livslångt lärande. Utställningen Plast i havet visas ännu till och med 30.9 på Skärgårdscentrum Korpoström.

Mia Henriksson, CLL vid Åbo Akademi

Knattelabbet öppet varje dag!

Det populära Knattelabbet vid Skärgårdscentrum Korpoström ökar sina öppethållningstider denna sommar och håller öppet varje dag! I Knattelabbet får barn och nyfikna vuxna vara marinbiologer för några timmar och lära sig om olika djur- och växtarter i Östersjön, titta på djuren som bor på havsbotten genom mikroskop och ta vattenprover på olika ställen i hamnen. I år lyfts plastproblematiken fram på ett tydligare sätt än tidigare.

Välkomna alla barn och nyfikna vuxna, önskar knattelaboranterna Fanny, Wilma och Aija!
Kolla in programmet [här](#).

Knattelabbet fick sin början inom FÖSS projekt "Vårt Skärgårdshav" och är ett samarbete mellan Skärgårdscentrum Korpoström, Skärgårdshavets biosfärområde, Miljö- och marinbiologi vid Åbo Akademi, FÖSS och Forststyrelsen. Sommarens verksamhet har fått finansiering av Brita Maria Rehnlands stiftelse.

Upptäck havsnaturen och skärgårdskulturen genom Expedition Skärgårdshavet

Expedition Skärgårdshavet är ett aktiverande äventyrsprogram för barnfamiljer i 15 besökshamnar runt i Åboland. Projektets mål är att på ett konkret och underhållande sätt introducera barn till Skärgårdshavets spännande miljö, kultur och växt- och djurliv. Inom projektet har äventyrsruten "Gäddan & gängets ö-expedition" växt fram. I praktiken handlar det om öspecifika, bestående skyltar med aktiviteter och uppgifter som barn och familjer kan utföra på egen hand i gästhamnarna. Genom att besöka flera öar och göra fler uppgifter, får barnen flera stämpar i sitt öpass. Passen hittar man i gästhamnarna och vid turisminformationerna runt i Åboland, och printbara pass finns på projektets hemsida <http://expedition.foss.fi/>

Projektet Expedition Skärgårdshavet drivs av FÖSS och Skärgårdshavets biosfärområde och har erhållit finansiering från Leader aktionsgruppen i samma båt – Samassa veneessä.

Gäddan och gängets ö-expedition Kalakamujen tutkimusmatka saaristoon

NÖTÖ
Hittar du jätteläsket? Löydätkö siirtoläskien?

SKOGSINGO
METSÄINGO

Näkkykö jähkää? Ser du lavar?	Etoi kuusi! Hitta en gran!	Tunnistatko kävään? Kämmä du igen en ticka?
Isoneiga maarahtainen! Bonga en myrät!	Käy soivalla kiveillä! Besök blockarsten!	Löydä puokkavarpel! Hitta en loppokkari!
Kuudeltako lemmenlähijä? Kan du höra fågelstäm?	Tunnustatko määnen keuruat! Känn på tallens bark!	Näitkö sieniä? Ser du svamp?

Respektiä naturen och för allmänheten. Bryt inte av kvistar, bryt inte av växter och stör inte (vilda) djur. Det är viktigt att vara aktsam när man plockar svamp eller bär. I våra skogar växer också giftiga arter!

Kunnieta luontoa ja toimi jokamiehenoikeuden mukaisesti. Älä taina oikos, reiä kantoja tai häiritä eläimiä. Marjoi ja sienä poimimista saa vain ollen varma, että tiedät mitä keräät, sillä metsäsiimeä kasvaa myös myrkyllisiä lajeja!

Janoiset puut sitovat maan pintaan pitkän valuvaa vettä ja sen mukana kulkeutuvia ravinteita ja vähentävät niin meren pättyvien ravinteiden määrää. Ravinteista onkin paljon enemmän hyötyä puille kuin ihmiselle ja sen asukkaalle. Liika ravinteisuus vedessä aiheuttaa rehevöitymistä, mikä ilmenee muun muassa sinileväkukintoina ja haisevana merenpohjana. Puut ja muut kasvit sen sijaan pystyvät käyttämään ravinteet kasvunsa tukemiseen.

Kun pidämme huolen omista metsistämme, suojellemme myös kalakamujen mereisiä metsiä!

Ta en bild av uppgiften och vandra livat mot skogen! Öta kuva tehtävästä ja suuntaa lokit metsää!

Samassa veneessä!

FÖSS

Skärgårdshavet

Man and the Biosphere Programme

Projektnytt inom biosfärområdet

Projektet Kust-LIFE vårdar Skärgårdshavets natur

I skärgårdshavsområdet har man startat projektet Kust-LIFE som koncentrerar sig på att bevara naturens diversitet vid kusten. Genom att vårda hotade naturtyper förbereder man sig på de förändringar som klimatförändringen för med sig.

Ett helt nätverk hjälper naturen att överleva

Målet är att skapa ett fungerande nätverk av livsmiljöer. Föremål för projektet är de för kusten typiska öppna och halvöppna naturtyperna som solexponerade ställen, strandängar, lundar och hagar. Med vårdande åtgärder förbättrar man t.ex. apollofjärilens livsvillkor. Vårdområdena för projektet befinner sig vid Finlands kust från Bottenviken till Hangö skärgård och vid Estlands norra kust till Tallinn och Lahemaa nationalpark. Inom Skärgårdshavets biosfärområde finns tiotals öar som behöver vård.

Fast vården sker på skärgårdens öar och klippor syns projektet även på förbindelsbåtarnas infoskärmar som berättar om skärgårdsnaturen och vården. Under dagen som evenemanget pågår kan också allmänheten komma och titta på områdena som är föremål för projektet. På Sjalö byggs också en vetenskaps- och LIFE-naturstig.

Det kostnadseffektiva projektet ger de placerade pengarna tillbaka

Projektet koordineras av Skogsministeriet och har en budget på 8,7 miljoner euro. Projektet har planerats kostnadseffektivt så att de vårdande åtgärderna gagnar de olika arterna på bästa sätt. Kostnadseffektiva vårdlösningar utvecklas också för svårframkomliga områden i skärgården.

För varje placerad euro ger EU en och en halv euro mer till vårdande åtgärder vid kusten, som dessutom sysselsätter lokala företagare. Det vittnar om en noggrann finansieringsplan.

Vårdande åtgärder innebär t.ex. bränning av hedar, röjning av kulturbiotoper och att man återgår till betesdjur samt röjning av utskär. Avlägsnande av främmande växtarter, speciellt vresrosen, är också av stor betydelse. I Skärgårdshavet finns över 300 förekomster som man bekämpar, framförallt genom satsning på frivilligarbete. En central roll i projektet spelar också de vida skyddsområden som ägs av partners som städerna.

BioBlitz

År 2019 läggs huvudvikten vid planering av vården och på artkartläggning som stöder den. Kartläggningarna börjar med BioBlitz-artrallyt på ön Pähkinäinen 14-15.6. Ett tiotal artspecialister anländer till ön för att kartlägga så många arter av organismer som möjligt. Följ med evenemanget på sociala medier eller kom till platsen och delta!

#bioblitz #coastnetlife

Hanna-Leena Keskinen, Forststyrelsen

Projektnytt inom biosfärområdet

Människan och havet

Hur förhåller vi kustbor oss till djur och natur, vad är det med naturen vi uppskattar, och vad är vårt miljöarv i en föränderlig tid? Detta är några av frågorna som ställs när vi marinbiologer, samhälls- och religionsvetare samt kulturhistoriker inom Åbo Akademis profileringsområde HAVET möts. Vi har snabbt hittat gemensamma forskningsfrågeställningar och intressen kring det breda och nya forskningstemat "förhållandet mellan människan och naturen i en föränderlig värld". Vi befinner oss i en spännande brytpunkt där forskare från flera vetenskapsdiscipliner och intressenter i samhället, såsom miljöförvaltning, planerare och intresseorganisationer, samtidigt närmar sig detta tema, men från olika håll och på olika sätt. Det finns ett behov av denna typ av kunskap, där man kopplar samman förändringar i naturen med människans värderingar och kunskap om den. Det finns endast litet kunskap om temat generellt, och ytterst litet när det gäller vårt förhållande till den marina miljön.

Inom detta tema har två forskningsprojekt startats under våren. **Nina Tynkkynen** (offentlig förvaltning) och hennes grupp är igång med Finlands Akademi-projektet SeaHer. Det fokuserar på miljöerfarenhet, kunskap och färdigheter - vårt så kallade "miljöarv" - som uppnås genom att leva och agera i Finlands och Östersjöns kust- och skärgårdsområden. Syftet är att studera förhållanden och interaktioner mellan olika typer av miljöarv ur specifikt klimatförändringssynpunkt. Målet är att hitta olika strategier för att främja anpassningen till klimatförändringen på olika nivåer av styrning inom samhället.

Det andra projektet leds av **Anna Törnroos-Remes** vid Miljö- och marinbiologin, som tacklar temat från den ekologiska sidan i forskningsprojektet "Vårt förhållande till djur i havet – ett nytt sätt att länka biodiversitet och människans välbefinnande". Här är målet att få en bättre förståelse av vilken typ av förhållande vi människor under årtionden har haft till exempelvis säl, olika sjöfåglar som havsörn och ejder, strömming, flundra och så vidare. Vi söker även svar på varför vi känner och resonerar på ett visst sätt kring djuren, vilka karaktärsdrag hos djuren som styr vårt förhållande till dem. Denna typ av kunskap bidrar till att förstå länken mellan de tjänster som naturen, och djuren i detta fall, ger oss människor i form av både mat, kulturella och spirituella tjänster. I projektet arbetar även natur- och landskapsfotografen Niclas Rantala, som fokuserar på att synlig- och medvetandegöra det nutida förhållandet mellan människan och de marina djuren.

Inom båda forskningsprojekten står Finlands skärgårdsområden, deras natur och samhällen, i fokus. Båda forskningsgrupperna ser fram emot att arbeta tillsammans med exempelvis aktörer inom Skärgårdshavets Biosfärområde och Kvarkens och Höga Kustens Världsarvsområde. Inom dessa områden finns många av projektens essentiella intressenter, såsom skärgårdsbor, fiskare, olika typer av näringsidkare, sommarbor och rekreationsidkare.

Inom de närmaste åren kommer forskningsgrupperna att ordna olika tillställningar och möten så som workshops och informationstillfällen i skärgårdsregionerna, men redan nu kan du bidra till forskningen genom att skriva ner dina tankar, minnen, berättelser och observationer av och i skärgården på portalen [Loki Stories](#). Använd gärna hashtaggen #seaher i ditt inlägg så bidrar du till kunskapsbanken. Detta är ett samarbete med John Nurmisen Säätiö. Du kan även besöka Aboa Vetus Ars Nova i Åbo under sommaren och hösten där SeaHer projektet kort presenteras och där du kan ta del av och vara en del av forskningsmaterialet som samlas in.

Intresserad av temat? Bekanta dig med oss!

HAVET: www.abo.fi/sea • **SeaHer projektet:** www.abo.fi/seaher

Ladda upp dina minnen och ta del av andras på Loki Stories: <https://lokistories.fi>

The Sea

Projektnytt inom biosfärområdet

Ansvarsfull turism - ett eftermiddagsseminarium på Sjalö

Ett tjugotal personer som var intresserade av ansvarsfull turism samlades en solig men sval onsdag på Sjalö, för att lyssna på experter som gav tips om praktiska lösningar för miljövänlig turism. Allt fler resenärer förväntar sig att turistföretagaren gör ansvarsfulla praktiska val när det gäller miljön. Sjalö är en förträfflig plats för ett seminarium. Sjalö har ännu bara i ett par år varit ett turistmål, och nu håller besökarmängderna på att öka. Sjalö är också ett pilotobjekt för projektet Ravinnekiertoa Saaristomeren matkailukohteissa (SaaRa).

Eftermiddagens program inleddes av hotelldirektör **Riina Ojanen** från Sokos Hotel Vaakuna i Björneborg. Hotellet är bland de första som fått Green Key-miljömärket. Riina berättade om hur de med positiv information får kunderna att intensivt delta i hotellets miljöarbete. De har skapat både för sina hotell- och frukostkunder ett koncept med TOP3-miljögärningar, som man informerar om både vid frukosten och i hotellrummen. Det viktigaste med informationen är att man inte skuldsätter kunden, utan att man istället ger kunden en möjlighet att själv välja miljövänligt. Man följde med hur informationen inverkar bl.a. genom att kolla svinnet under frukostbuffén. Genom att kontrollera matsvinnet kan man på ett konkret sätt se hur stor minskningen är till följd av att man tagit del av informationen.

Sanna Nissi som är projektansvarig vid VisitSeili berättade om hur man i maj tar en Annospuhtaampaa-portion ("en portion renare") med på menyn. Idén med portionen är, att den består av råvaror som inte

Projektnytt inom biosfärområdet

belastar vattendragen som t.ex. grönsaker och vild fisk, d.v.s. råvaror som inte övergöder så mycket som andra slags råvaror. Allt mer uppmärksamhet läggs också vid matsvinnet när portionen tillreds. Med hjälp av Annos-puhtaampaa-portionen vill man fästa kundens uppmärksamhet vid vattendragens situation (närlingsavrinning, blågröna alger) och ge kunden en möjlighet att med sitt val inverka på Skärgårdshavets tillstånd. Portionen får märket Vesistöystävällinen annos huomioi Saaristomeren ("En portion som är vattendragsvänlig tar i beaktande Skärgårdshavet").

Annospuhtaampaa-portionens idé kan också användas i andra restauranger. T.ex. Restaurang Göran i Åbo kommer att ta den med på menyn. Om din restaurang är intresserad kan du kontakta [SaaRa-projekt-personalen](#).

Företagaren **William Hellgren** vid Hotel Nestor har redan länge noggrant utnyttjat råvaror i sin restaurang. William berättade med hjälp av exempel om sin målmedvetna verksamhet, och gav publiken värdefulla tips om hur man maximalt utnyttjar de värdefulla råvarorna

och undviker svinn. William betonade i sitt anförande också möjligheten till betydande besparingar när man planerar anskaffningen av råvarorna och effektivt utnyttjar dem.

Eftermiddagen avrundades med ett besök till komposterna på Sjalö. På Sjalö komposteras allt biologiskt avfall som kommer från restaurangen i tre Biolan-värmekomposter och efter det komposteras avfallet i Biolans lövkomposter. På Sjalö är det meningen att den färdiga myllan från komposten används bland annat i naturmedicinträdgården som håller på att anläggas.

SaaRa-projektets mål är att för-snabba näringskretsloppet vid Skärgårdshavets turistmål, och minska matsvinnet samt att förhindra att näringsämnen rinner ut i Östersjön.

Tilläggsuppgifter: www.annospuhtaampaa.fi

Leena Erälinna
leena.eralinna@utu.fi
tel. 040 684 7450

Projektnytt inom biosfärområdet

Näringsneutral verksamhet till kommunal praxis - RANKU

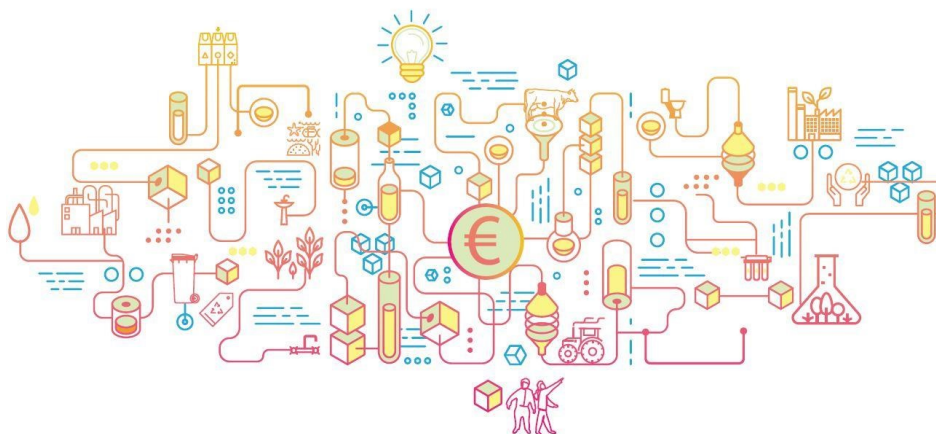
Återvinning av näringsämnen innebär en mängd olika små och stora åtgärder som har som mål att om och om igen utvinna näringsämnesinnehållet från organiska material. Med återvinning av näringsämnen effektivteras användningen av de näringsämnen som redan är i omlopp, icke förnybara naturresurser ersätts och utsläpp av näringsämnen i naturen förhindras. Alla aktörer såväl inom jord- och skogsbruk, hus- håll, skolor, företag som kommuner har en hel del att göra.

Som en del av projektet RANKU 3 kartlägger Skärgårdshavets biosfärområde under hösten 2019 all verksamhet inom återvinning av näringsämnen i Pargas och Kimitoöns kommuner som hör till biosfärområdet. Kartläggningen genomförs som en informell och lekfull tävling som man hoppas ge exempel på lyckade åtgärder och nya idéer. Sådana åtgärder och idéer kan vara små anskaffningar som t.ex. komposter till daghem, informationskampanjer eller större projekt som t.ex. åtgärder gällande avloppsslam eller planläggning som kommunerna har deltagit i. Tävlingen offentliggörs i september, men det är redan nu bra att förbereda sig och se över kommunens verksamhet med ett vaksamt öga. Om tävlingens inledning och anvisningar kan man på hösten läsa på webbsidorna för biosfärområdet och projektet RANKU 3.

Skärgårdshavets särdrag, alla havsområden, öar, holmar och skär som dominerar landskapet, de långa avstånden, att området används flitigt för rekreation, att antalet fritidsboende är stort och att många verksamheter i området påverkas av havets tillstånd, skapar särskilda utmaningar för området, men samtidigt också särskilda möjligheter för återvinning av näringsämnen. Effektiv och ekonomisk logistik och lokala lösningar har en nyckelposition i Skärgårdshavet. Målet med samarbetet med Skärgårdshavets biosfärområde är att främja och lyfta fram åtgärder som skärgårdskommunerna redan vidtagit för återvinning av näringsämnen i Finland, och eventuellt också på en bredare front via biosfärområdets egna internationella nätverk. Pargas stad är ett av modellområdena för återvinning av näringsämnen i Skärgårdshavet.

Tilläggsinformation om projektet RANKU:
www.ymparisto.fi/ranku

Sanna Tikander, tfn 0295 023 019, sanna.tikander@ely-keskus.fi
Anni Karhunen, tfn 0295 022 878, anni.karhunen@ely-keskus.fi

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

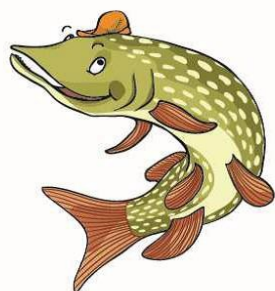

Kuntaliitto
Kommunförbundet

Projektet Näringsneutral verksamhet till kommunal praxis (Ravinneneutraali toiminta kunnan käytännöksi, RANKU 3) stödjer kommunerna i att återvinna näringsämnen effektivt och i att införa konceptet om en näringsämnesneutral kommun. Miljöministeriet deltar i finansieringen av projektet med 191 000 euro via programmet för främjande av återvinning av näringsämnen och förbättring av Skärgårdshavets tillstånd. Projektet är ett led i regeringen Sipiläs spetsprojekt Kretsloppsekonomin slår igenom och vatten- dragen istandsätts. Huvudmannen för projektet RANKU 3 är NTM-centralen i Egentliga Finland och projektiden är 1.7.2018–31.12.2020.

Gäddan och gänget

Gäddan och gänget

Konceptet Gäddan och gänget är Pargas stads småbarnspedagogiks och Skärgårdshavets biosfärområdes satsning att väcka nyfikenhet för naturen och miljöfrågor bland barnen inom småbarnspedagogiken.

Gäddan och gänget har gett ut en receptbok!

Gäddan och gänget hade glädjen att tillsammans med Pjukala daghems barn laga mat under hösten, och det var något alla tyckte om. Då föddes idén om att Gäddan och gänget skulle göra en receptbok för barn, med maträtter typiska för skärgården i Pargas stad.

Recepten har valts ut så att barnen kan vara delaktiga i tillredandet av maten. Råvarorna är också av stor vikt i recepten: fisk, bär, ägg, rotfrukter, vilt och gris. Det finns maträtter av olika slag, där något är saltigt och något sött, det finns en soppa och något i mera fast form, något riktigt traditionellt och något med lite modernare recept där det används traditionella råvaror. I receptboken hittar du barnens kommentarer om strömmingsflundror och så kan du läsa "minneslapparna" med intressanta fakta angående maträtterna.

Det viktigaste med receptboken är ändå det, att barnen själv kan följa med recepten, så recepten är illustrerade. Kokboken har också plats för egna recept. Tanken är att barnen hemma kan fråga efter traditionella skärgårdsrecept, mormors recept från Karelen, farfars recept från Tavastland, mammas recept från Sverige eller pappas recept från Syrien.

Alla barngrupper inom småbarnspedagogiken i Pargas stad har fått ett eget exemplar av receptboken Gäddan och gänget kockar – kär i skärimat. Alla kan ladda ner den via Gäddans blogg på www.pargas.fi!

Skärgårdskultur - repslagning

Rep är något som används mycket än idag, speciellt i skärgården där man rör sig med båtar. Repslagning, att göra rep, har varit ett viktigt hantverk även med tanke på tillverkning av fiskeutrustning förr. Repslagning är också något som barn i alla åldrar kan vara med om. Även de allra minsta barnen kan med hjälp av en vuxen snurra veven på repslagningsmaskinen, medan förskolebarn kan tillverka ett helt hopprep nästan på egen hand.

Gäddan och gänget, tillsammans med småbarnspedagogiken i Pargas stad, har skaffat en repslagningsmaskin av repslagaren Mikko Snellman. Barngrupperna inom småbarnspedagogiken får nästa verksamhetsår boka och använda

Gäddan och gänget

repslagningsmaskinen. Under våren har Gäddan och gänget testat repslagningsmaskinen, och även en instruktionsvideo har filmats.

Hopprep har tillverkats tillsammans med Houtskär daghem i Houtskärs Skärgårdsmuseum, samt i Nilsby och Pjukala förskola och i Knattebo daghem med båda grupperna.

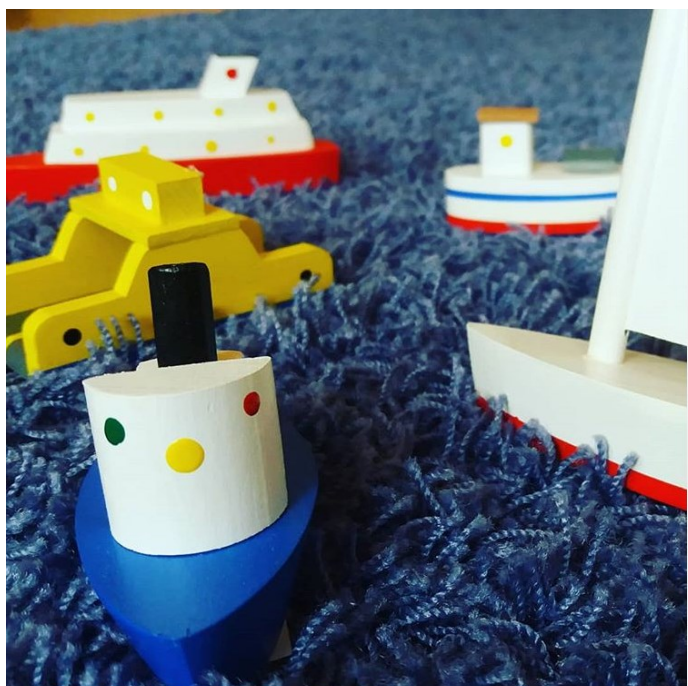
Gäddan och gängets mobila skärgårdskulturlabb

Gäddan och gängets mobila skärgårdskulturlabb projektet har finansierats av Utbildningsstyrelsen och Pargas stad för att bygga upp en innovativ lärmiljö. Skärgårdskulturlabbet kommer att cirkulera från barngrupp till barngrupp inom småbarnspedagogiken nästa verksamhetsår, 2019-2020. Barnens idéer och åsikter om vad skärgården betyder för dem har samlats in under Gäddan och gängets båt turné.

Att simma och dyka är något som nästan alla barn gjort under sin fantasiresa med Gäddan och gängets gummibåt. Simning är det som framträtt det viktigaste för barn då de tänker på skärgården.

Det kommande skärgårdskulturlabbet kommer att bestå av en gummibåt och ljud man kan lyssna på medan man är ute på fantasiresa med båten, en skärgårdsmatta på vilken man kan leka med små träbåtar, Gäddan och gänget med nya kompisar (en haj!) och en repslagningsmaskin barngrupperna kan boka åt sig för att göra rep till båten eller tex. hopprep till gruppen.

Pargas bibliotek har gjort en lista på böcker för barn med temat Skärgårdskultur. Du hittar listan här: <https://blanka.finna.fi/List/659179>. Senast i höst kommer man även att kunna låna en Skärgårdskultur – temakass från biblioteken.

Redan i år har alla barngrupper fått en "Här bor vi!" karta över vår skärgård. Den kan printas ut från Gäddans blogg under "Gäddan och gänget på turné i skärgården".

I nästa nyhetsbrev kan du läsa mera om vad barnen tyckt om Gäddan och gängets mobila skärgårdskulturlabb!

Aija Mäkinen
Projektledare
Gäddan och Gängets skärgårdskulturlabb
Pargas stad

Internationella kontakter

EuroMAB i Dublin gav framtidshopp

I början av april 2019 ordnades EuroMAB konferensen, som vartannat år samlar biosfärområden från Europa, Nordamerika och Ryssland. Nätverket omfattar idag 292 biosfärområden i 32 länder.

Från Skärgårdshavets biosfärområde deltog koordinatörer **Katja Bonnevier** och **Pia Prost**, styrgruppens ordförande **Sanna Kipinä-Salokannel** från Egentliga Finlands ELY-central och konstnären **Heini Nieminen**, som var inbjuden för att berätta om samarbetet mellan forskaren **Christoffer Boström** och konstnärduon Elin&Keino.

Från vänster: Katja Bonnevier, Pia Prost, Sanna Kipinä-Salokannel och Heini Nieminen

I år ordnades konferensen i Dublin Bay Biosphere Reserve i Irland. Biosfärområdet grundades redan på 80-talet kring ett obebott naturområde runt ön Bull Island och verksamhet fokuserade mest på naturskydd. Biosfärområdet förstorades senare för att uppfylla kriterierna för ett biosfärområde och inkluderar nuförtiden stora delar av Irlands huvudstad Dublin. Biosfärområdets centrala partners är bl.a. hamnen Dublin Port.

EuroMAB konferensen gav mycket utrymme för utbyte av idéer och erfarenheter. Under plenum första dagen fick vi ta del av flera biosfärområdets videon som gjorts för "proud to share"-kampanjen. Kortfilmen gav bland annat en glimt av hur barn engagerat folk med i att städa stränder i Dublin, hur man jobbat för att stöda lokala livsmedelsproducenter i Italien och hur resultat från kanadensiska biosfärområden knyts till FN:s hållbarhetsmål. En film från vårt egen biosfärområde görs som bäst!

Följande dagar jobbade deltagarna i mindre grupper med olika teman. Vi som representerade Skärgårdshavet deltog medvetet i olika workshopper, bla kring plast i haven, hur man ska engagera ungdomar, partnerskapsprogram och ekoturism. Många deltagare konstaterade att den större miljömedvetenheten märkbart har ökat intresset för biosfärområdenas arbete och påverkningsmöjligheter.

Katja Bonnevier & Pia Prost

Bildtext: Konferensens drygt 240 deltagare.

Internationella kontakter

Om biosfärområden och turism i Slowinsky biosfärområde

Den nyligen grundade *Biosphere for Baltic* -nätverket möttes igen den 6-8.5. Som mötesvärd stod den här gången Slowinsky biosfärområde, i Polen, med sina fantastiska sanddyner och fågelrika våtmarker. Jag reste dit tillsammans med **Viveca Smeds-Aalto**, Skärgårdshavets nyutexaminerade biosfärambassadör, som jobbar med turism vid Pargas stad.

På agendan var att dela erfarenheter av turismverksamhet med anknytning till biosfärområden, så Viveca hade en viktig roll på mötet. Vi delade med oss erfarenheter från utvecklandet av vandringsturism i samband med Olofsleden och fick ta del av olika intressanta exempel från andra biosfärområden. I Rügen, som är en av de mest besökta semesterorter i Tyskland, satsar man på att skapa program för barn och man har jobbat mycket kring skräptemat på sistone. Skolorna har utvecklat verksamhet kallad Share & Repair, där man vill komma åt problemet med ohållbara strandleksaker av plast, som blir som skräp längs med stränderna. Man uppmanar att satsa på bättre kvalitet och barnen delar och reparerar istället för att köpa egna.

Man har också installerat påfyllnadsstationer för dricksvatten, för att minska på vattenflaskkonsumtionen. Under mötet kom man också igång med att planera gemensam verksamhet för framtiden. Nu är fokus på nya finansieringsansökningar.

Biosphere for Baltic -nätverket, startades upp under ett ettårigt projekt som koordinerades av Biosfärområde Kristianstad Vattenrike och finansierades av Sveriges Havs- och Vattenmyndighet. Liksom projekt-namnet säger är fokus på Östersjön och på FN:s globala hållbarhets mål 14 - Hav och marina resurser.

Med i projektet är nio biosfärområden från sju länder kring Östersjön och tanken är att projektet ska främja utbyte av erfarenheter och kunskap mellan områdena just vad gäller havsfrågor.

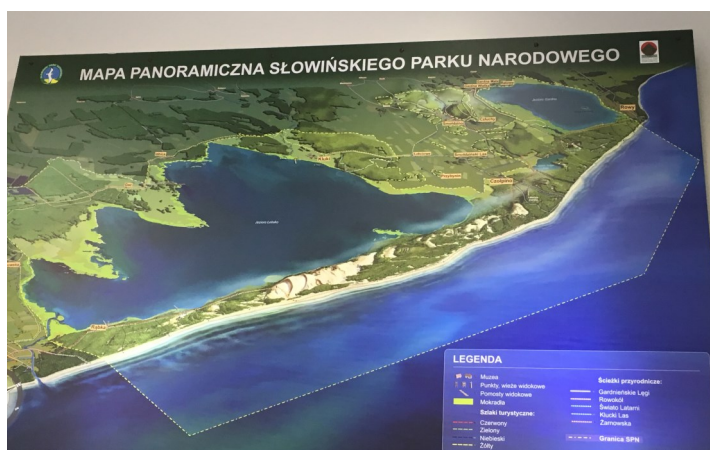
Katja Bonnevier

Kolla in videon

["Biosphere for Baltic"](#)

på YouTube!

Biosfärområde Biosfärislue

HUVUDUTSTÄLLNING 3.5-30.9.2019

PLAST I HAVET / MUOVI MERESSÄ

OUT TO SEA? The Plastic Garbage Project

5€, 0-18y 0€

AN EXHIBITION ABOUT THE GLOBAL PLASTIC PROBLEM

Museum
für Gestaltung
Zürich

drosos (...)

Sparbanksstiftelsen
i Korpo

AARK.fi

Skärgårdens evenemang på nätet

- Pargas • www.pargas.fi/web/evenemang
Kimitoön • www.visitkimitoon.fi/evenemang

Prenumerera på prisbelönta Tidskriften Skärgård!

Fyra fullspäckade temanummer per år kostar 46 euro.

Prenumerera genom att gå in på
www.skargard.fi eller kontakta anita.julin@abo.fi

Skärgårdshavets Biosfärområde - en balans mellan människa och natur

En balans mellan människa och natur

Skärgårdshavets biosfärområde inrättades år 1994. Biosfärområdet har ingen laglig status och begränsar ingen mänsklig aktivitet. Den består av Skärgårdshavets nationalpark och skärgårdsområden kring den. Dess yta är 5400 km² varav 4580 km² är vatten. Inom biosfärområdet bor idag ca 3500 personer av vilka majoriteten har svenska som modersmål.

Biosfärområdet vill genom sin verksamhet stödja en ekonomisk balans och trivsamt miljö på området genom en utveckling som värnar om värdefulla kultur- och naturarv. Såväl människans, som naturens roll är viktig. Verksamheten förverkligas av olika aktörer i regionen. En koordinator är anställd för att koordinera helheten. Biosfärområdeskontoret sköts av Pargas stad, Kimitoöns kommun och Egentliga Finlands NTM-central. Övriga partners är Forststyrelsen, Åbo Akademi, Åbo Universitet och Egentliga Finlands förbund.

KONTAKTUPPGIFTER

Skärgårdshavets Biosfärområde

Pargas stad, Näringslivstjänster
Handelsmansvägen 1, 21710 Korpo

www.biosfar.fi

Facebook: ArchipelagoBiosphere

Twitter: ArchipelagoBios

Katja

Pia

Katja Bonnevier, koordinator (50 %), 040-3562655, katja.bonnevier@pargas.fi

Pia Prost, koordinator tf (50 %) 050-3381710, pia.prost@pargas.fi

Skön sommar!

